

WŁAŚCIWOŚCI CIECZY I CIAŁ STAŁYCH

Cel ćwiczenia

Celem zadania jest zapoznanie się z metodami pomiarów gęstości materiałów, wyznaczenie współczynnika napięcia powierzchniowego cieczy oraz zapoznanie się z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi mikrostruktury materii i zjawisk powierzchniowych cieczy.

Zagadnienia do przygotowania

1. Mechanizmy zjawisk powierzchniowych w cieczach: napięcie powierzchniowe, menisk, włoskowatość, prawo Laplace'a, ciśnienie pod zakrzywioną powierzchnią.
2. Ciecze zwilżające i niezwilżające, oddziaływanie międzycząsteczkowe (spójność, przyleganie).
3. Zależność napięcia powierzchniowego od temperatury.
4. Gęstość materiałów - rzeczywista, pozorna, gęstość względna
5. Pojęcie wyporu hydrostatycznego.
6. Prawa Poiseuille'a, Archimedesesa, Stokesa (ruch kuli w cieczy lepkiej).
7. Masa i ciężar ciała, ciężar właściwy
8. Stalagmometr

Przebieg ćwiczenia

Wyznaczanie napięcia powierzchniowego

Obserwacja napięcia powierzchniowego

Delikatnie połóż spinacz na powierzchni wody w zlewce. Co widzisz? Dodaj do zlewki kilka kropli detergentu. Zapisz obserwacje, w opracowaniu wyjaśnij jakie są przyczyny obserwowanych zjawisk.

Wyznaczanie napięcia powierzchniowego metodą stalagmometryczną.

Wypadkową siłę napięcia powierzchniowego mierzymy pośrednio, mierząc ciężar kropli cieczy odrywającej się od kapilary

1. Zważyć suche szalki Petriego - m_s .
2. Stalagmometr napełnić cieczą. Pod kapilarę stalagmometru **podstawić kolbkę** z badaną cieczą, zanurzyć w niej rurkę stalagmometru i za pomocą strzykawki wciągnąć do niego ciecz do ok. 3/4 objętości bańki (strzykawki można wyjmować z wężyków).
3. Pod kapilarę stalagmometru podstawić zważoną szalkę Petriego. Zdjąć strzykawkę z wężyka i zaciskając palcami wężyk regulować dopływ powietrza do układu tak, aby można było dokładnie liczyć spadające do szalki krople. Do szalki należy zebrać 30 kropli badanej cieczy.
4. Zważyć naczynka z cieczą - m_c
5. Wykonać po cztery pomiary dla wody i gliceryny, wyniki zapisać w tabeli (Tab. 1).
6. Ciecze z szalek wlać z powrotem do odpowiednich kolbek.
7. Opracować wyniki na Karcie pracy.

Opracowanie wyników

1. Obliczyć masę jednej kropli badanej cieczy korzystając ze wzorów:

$$m_i = \frac{m_c - m_s}{30} \qquad m = \frac{\sum m_i}{4}$$

2. Uzupełnić tabelę (Tab. 1)

3. Obliczyć napięcie powierzchniowe wody i gliceryny podstawiając do wzoru uzyskane dane (Wyprowadzić jednostkę!):

$$\sigma = \frac{mgk}{R}$$

dla H₂O - R = 3 mm; dla gliceryny - R = 2.8 mm, k - odczytać z tablicy (lub wykresu) dla odpowiedniego V/R³

$$V = \frac{m}{\rho}$$

Wyliczyć wartość napięcia powierzchniowego badanych cieczy i **porównać otrzymane wyniki z danymi tablicowymi**. Jeśli występują różnice należy podać ich przypuszczalne przyczyny. Wyniki przedstawić w tabeli 2.

Wyznaczanie gęstości ciał stałych

Pomiar gęstości za pomocą dynamometru stosuje się w jest wyznaczenie ciężaru właściwego metali z wykorzystaniem prawa Archimedesesa i zapoznanie się z zagadnieniami dotyczącymi wyporu hydrostatycznego. Układ doświadczalny składa się z **dynamometru**, zlewki wypełnionej wodą destylowaną ($\rho_w = 1 \text{ g/cm}^3$) oraz sześciątów wykonanych z następujących metali: ołowiu, miedzi i glinu.

Pomiary: Sześciąty zawieszamy kolejno na haczyku dynamometru i odczytujemy **ciężar** każdego z nich w powietrzu (G), a następnie po zanurzeniu w wodzie (G_w).

Opracowanie wyników:

Na podstawie uzyskanych wyników obliczamy **ciężar właściwy metalu** (ρ_m).

Z prawa Archimedesesa:

$$W = G - G_w$$

$$W = V \rho_w$$

zatem:

$$V = \frac{G - G_w}{\rho_w}$$

z definicji gęstości:

$$V = \frac{G}{\rho_m}$$

a po przekształceniu:

$$\rho_m = \frac{G \rho_w}{G - G_w}$$

W opracowaniu wyników należy obliczyć ciężar właściwy metali i porównać uzyskane wyniki z danymi tablicowymi. Jeśli pojawią się rozbieżności, należy wskazać źródła błędów.